כ. כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

סכוכ כרמא. עז: **נקופצת.** שקפצה ומכלה על גומרה שאין דרכה כך ומולדה דקרן הוא ומיינה מלי נזק קאמר: **כגון דקיימא עמיר ברשות הניזק.** וכהמה ברשות הרבים ומגלגלת ומתי מרשות היחיד לרשות הרבים: **מאי.** כתר אכילה מזלינן ופטורה או כתר דשקלה ליה מזלינן ומיינת. והוא הדין נמי מי כהמה ברשות הניזק ועמיר ברשות הרבים וגילגלתו מרשות הרבים לרשות היחיד מי כתר אכילה מזלינן מיינת ומי כתר דשקלה ליה מזלינן פטורה: **משוי.** קס"ד אמתחת מלאה שעורין ומכלה כפנים מיינת: **מאי לאו.** כגון שאכלתו כולו והכי קאמר אכלתו כפנים כגון שגלגלה את כולו כפנים מיינת גילגלתו לתוך פטורה אלמא כתר אכילה מזלינן: **אימא אכלה על מה שכתוך פטורה.** על מה שהיה מונח מתחילה בתוך פטורה ועל המונח בתחילה כפנים מיינת דכתר דשקלה ליה מזלינן בין היא כפנים בין היא בתוך: **ואיכנעים אימא.** לעולם כדקתני אכלתו כפנים מיינת על כולו אכלתו בתוך פטורה על כולו ולא תפשוט דגלגול מלמא הוא דכי א"ר מיא בתחילה דאספסתא משוי של שתת שעליו ארוכין ורלשו אחד כפנים ורלשו אחד בתוך דכיון דהאי ריש"א כי גריר ליה אזיל אידך בתריה כמאן דמונח כולו בחד דוכתא דמי הלכך מזלינן כתר בהמה כי קמינעיא לן כגון שעורין דכוליה גרעין קלי כפנים או בתוך וכי אכלה האי לא אזיל האי בתריה אי לא מגלגלה ליה: **פטילה.** על שם דארוך הוא קרי ליה פתילה: **אכולהו.** הא דקתני מתניתין בהה"ר פטורה אכולהו קלי ואפילו אכסות וכלים דשיעי הוה ומולה דקרן: **כל המשנה.** כגון זה שהיתה כסותו וכליו בהה"ר: **וכא אחר ושינה כו.** כגון זו שאכלתו: **כעבד מכלכם ברבוצה פטורה.** ואף על גב דבהה"ר מיינת הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרבצה בהה"ר וכא אחר כו': **מספחי.** עומדין לפוס: **בהמה לאו אורחה.** לרכון: **דמי עמיר.** שאם אכלה שעורין כדי שביעתה אינו משלם לו אלא דמים שהיה צריך ליתן נקשין ונתנן להאכילה דאמר ליה אי אפשי להאכילה שעורין אלא קשין ותבן: **דמי שעורין בזול.** כפי שהיה צריך ליקח שעורין למאכלה אם היה רוצה להאכילה שעורין ולא יתן לו כשער שבשוק דלמא מיהו לא מאכיל לה שעורין אלא בזול יתן כדאמרינן בפרק מי שמת (כ"ב קמו:) וכל זחא חשיב בתרבא דנקי דהיינו שני שלישי הדמים: **אע"פ שאינו רגיל.** להאכילה שעורין אלא עמיר משלם לו דמי שעורין כפי מה שאדם אחר רגיל ליתן להבהמתו קב או קב"ש: **לפיכך.** כיון דמשערינן בדבר הראוי לה: **אכלה חטים או כל דבר הרע לה.** דלא נהנית פטורה ברשות הרבים: **בתחומא.** לא היית קרוב אצלנו שתוכל לבא. ל"א בתחומא בבית המדרש. ולשון שמעתי: ה"ג **אי נימא בתוך דלא קיימא לאגרא ובגרא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר.** דלא עביד למיגר זה שדר בתותה חלר אינו עשוי לשכור חלרות לפי שמצויין לו בתים להשאיל או יש לו בית אחר: **זה לא נהנה.** הא שמיני ליה בתים בתוכו: **וזה לא חסר.** דהא לא קיימא לאגרא ופשיטא דפטור: **זה נהנה.** שהרי היה לו לשכור בית אחר: **וזה חסר.** דחלרו קיימא להשכיר והוה מוגר לאחריני: **דלא קיימא לאגרא ובגרא דעביד למיגר.** דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר: **אי אסריתיך.** הא בלאו הכי לא מוגרת: הא

מתגלגל מהו. פ"ה דמספקא ליה אי כתר אכילה מזלינן ואי כתר לקיימה וקשה דלקמן (דף כח:) גבי כלב שנטל מרה והלך לגדיש פשיטא לן [6]דאי אכליה בגדיש דעלמא דפטור ועוד דלשון מתגלגל לא משמע הכי ונראה לר"י כגון דקיימי פירות ברשות הניזק ומגלגלי ואתו לרשות הרבים דאי לאו שהבהמה מעכבתן בפיה ואכלתן אם היה סופן להניח ברשות הרבים וקמבעיא ליה אי אמינא כמונחים ברשות הרבים אי לאו וקאמר ת"ש משוי מקלתו בפנים כו' מאי לאו במתגלגל דאורחיה דמילתא כך היא במקלתו מבפנים ומקלתו מבחוץ וקתני אכלה בפנים מיינת אע"פ שסופו להתגלגל בחוץ אם לא שאכלתן ואכלה בחוץ פטורה תנא אגב ריש דמילתא דפשיטא היא אימא על מה שבפנים מיינת פירוש על מה שראוי להיות בפנים שאין סופו להתגלגל בחוץ מיינת ואיכנעית אימא בתחילה דאספסתא שעליו ארוכים וסד"א ניזול בתר רוב עלה שבפנים אי בחוץ:

ואזדא ריש לקיש לטעמיה. תרוייהו צריכי הן דהכא צריכא דלא ניימא כסות עבדי אינשי דמנחי גלימא ומתפחי והיא דב' פרות אמטוענין דוקא בעטה רבוצה במהלכת מיינת הא הוקה פטורה כדלייק לקמן פרק המניח (דף לב.) ולאכעי לה לקמיי בתיך גיסא: **זה** אין נהנה וזה אין חסר הוא. אפילו [א] בתר דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר הו"מ למימר דפטור כיון שלא נהנה אע"פ שגרם הפסד לחבירו דאפילו גילסו מבירו מביתו ועבל דלא בפניו אין זה אלא גרמא בעלמא: **זה** נהנה וזה חסר הוא. דכל זמן שרואין את זה עומד בביתו אין מבקשין ממנו להשכיר: הא

במהלכת חייבת ורבי יוחנן אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת לימא רבי יוחנן לית ליה דריש לקיש אפילו בשתי פרות לא לעולם אית ליה כסות עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי אבל בהמה לאו אורחה: ואם נהנית משלמת [וכו']: וכמה רבה אמר דמי עמיר רבא אמר [6]דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת [7]אלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית [8]כיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא [9]אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל [10]לפיכך אכלה חטין או דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא [11]לא הוית גבן באורתא [12]בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתיך או דלמא מצי אמר הא

ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא סריך סליק אכלה לליפתא ותבריה לדנא [1]חייביה רבא אליפתא ואדנא נזק שלם מאי טעמא כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמסלק אמר אילפא [6]בהמה ברשות הרבים ופשטה צוארה ואכלה מעל גבי חברתה חייבת מאי טעמא גבי חברתה כחצר הניזק דמי לימא מסייע ליה היתה קופתו מופשלת לאחוריו ופשטה צוארה ואכלה ממנו חייבת כדאמר רבא בקופצת [2]הכא נמי בקופצת והיכא איתמר דרבא אהא דאמר רבי אושעיא בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה עמדה ואכלה חייבת מאי שנא הלכה דאורחיה הוא עמדה נמי אורחיה הוא אמר רבא [3]בקופצת בעי ר' זירא מתגלגל [4]מהו היכי דמי כגון דקיימא [5]עמיר ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי מרשות היחיד לרה"ר מאי ת"ש דתני רבי חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ אכלה בפנים חייבת אכלה בחוץ פטורה מאי לאו מתגלגל ואתי לא אימא אכלה על מה שבפנים חייבת על מה שבחוץ פטורה איבעית אימא כי קאמר רבי חייא [7]בפתילה דאספסתא: אכלה כסות וכו': אהייא אמר רב אכולהו מאי טעמא [8]כל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור ושמואל אמר [9]לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת וכן אמר ריש לקיש אכולהו ואזדא ריש לקיש לטעמיה [10]דאמר ריש לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה

כלומר אינו שעורין ודיוצא בהן אלא אספסתא ומוטלת כשלדא בפנים ובחוץ מה שבפנים רשות הניזק פטור דהא זה לא נהנה שכן כל מקום ששוכן אינו נותן שכר מפני שהוא חשוב ונשוא פנים ומבקשים

מסורת הש"ס

[6] [נקמן כח:], [7] גי' הרמב"ם והרא"ש ואמר פוסקים ליפסא כגון דקיימא ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי מרה"ר לרה"י וע"ש, [8] [נקמן כד:], [9] [נקמן כד:], [10] [נקמן לב. [כד:], [11] [נקמן לב. [כד:], [12] [נקמן קיב. כ"מ מכ: כ"ב קמו: כתובות לד:], [1] [תוספ' פ"מ], [2] כ"ב נא., [3] [פי' בנים המדבר שבוח תמוטה של טוהר. כ"ה בערוך], [4] [נקמן כב.],

גליון הש"ם

גמ' **לא** הוית גבן **באורתא.** זבחים דף נ ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה זה אין כו' אפי' בחצר כו'. נ"ב אבל הרי"ף וס"ר כתבו דכה"ג מיר ועבדא"ם:

מוסף רש"י

בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. דלא היה לה לרבוץ בהה"ר וכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור (לקמן כד:). **בתחומא.** מי מדרשות שלהן כפוף המתוס היו כדי שיוכלו לבא שם בשבת מן העיירות שמסביב (רשב"ם ב"ב נא.).

רבינו חננאל

ההוא ברחא פי' איל ר"א שעיר עדים דחזא ליפתא אפומא דדנא סריך סליק אכל לליפתא ותבריה לדנא חייביה רבא לרוריהו נזק שלם מאי טעמא כיון דאורחי' לאכול ולמיסק. אמר אילפא בהמה ברשות הרבים פשטה צוארה ואכלה מעל גבי חברתה חייבת מ"ט גבי חברתה כחצר הניזק דמי לימא מסייעא ליה כו' ונדחת. אמר ר' הושעיה בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה דאורחה הוא ושן ברשות הרבים פטורה. עמדה ואכלה חייבת ותרצה רבא בקופצת ואוכלה ממקום גבוה שאינו חשוב כרה"ר שאינה יכולה לאכול כשהיא מהלכת וכיון שלא שימרה בעלה וקפצה ואכלה חייבת אבל אם היה נמוך אפי' עמדה ואכלה פטורה דהיינו אורחה. בעי ר' זירא מתגלגל מהו כגון דקאי ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי לו ברשות הרבים לרשות היחיד מאי בתר עקירה אזלינן ופטור או בתר הזיקה ותייב. ת"ש דתני ר' חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ כו'. ודחי' לה ומתרצינן לה הכי אימא על מה שבפנים חייבת על מה שבחוץ פטורה. איבעית אימא בפתילה דאספסתא דנקראין דרזי

רבינו חננאל (המשך)

ותייב. מה שבחוץ רשות הרבים ופטורה. ובעיא דר' זירא לא איפשיטא ודינה כדין חיקו: **מתני'** אכלה כסות או כלים משלם חצי נזק. חלקו רב ושמואל בסיפא דמתני' דקתני אבל ברשות הרבים פטור רב אמר אכולהו פירות וירקות כסות וכלים כולם דינם שוה בהה"ר פטור מאי טעמא כי זה שהניח כליו וכסותו בהה"ר שינה שאין דרך בני אדם להניחם בהרבים ואם באת הבהמה ושינת ואכלתן שלא כדרך בהמהמת פטורה. ושמואל אמר אין שן ורגל פטורין ברשות הרבים אלא בפירות וירקות שכן דרכן אבל אכלה כסות וכלים כקרן דיינינן ליה שהוא שינוי וחייב בהה"ר. **ס"מקא** וקיימ' לן כשמואל ולא עוד אלא דר' יוחנן קאי כותיה ואע"ג דריש לקיש קאי כרב דבריו דחוין הן. אבל בשתי פרות ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. רבוצה במהלכת חייבת [1] קי"ל כותי' דהא ר' יוחנן מודה ליה ומפרש כסות וכלים עביד אינישי דמנח בהה"ר ומתפחי והמניח אין אומר ששינה שכנון זה אינו שינוי בהמה לאו אורחה למרבץ ברשות הרבים ורבא נמי דהוא בתרא מחייב אפי' בביעוט מהלכת ברבוצה כדבעינן למימר לקמן (דף כד ע"ב) **שם'** ואם נהנית משלמת מה שנהנית וכמה רבה אמר דמי עמיר תניא כותי' ר"ש אומר אינה משלמ' אלא דמי עמיר בלבד. רבא אמר דמי שעורין בזול. תניא כותיה כיצד משלמת מה שנהנית אכלה קב או קבים אין אומר משלם דמיהם אלא אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל לפיכך אכלה חטים או דבר רע לה פטור: **ירושלמי** רב אמר אכלה שעורין משלם תבן. וכיון דתניא כתרווייהו ורבה רבו של רבא קיימ' לן כותיה. הא דאמר ליה רב חסדא לרמי בר חמא לא הוית גבן באורתא כו' דברין פשוטין הן חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר

עין משפט נר מצוה

לב א מי"י פ"ג מהלכות מזק ממון הלכה ח סמג עשין מז טוש"ע ח"מ סי' שנא סעיף ה: **לג ב** ג מי"י שם הלכה י ועי' כ"מ שהגיה טוש"ע שם סעיף יא: **לד ד** מי"י שם הלכה ד ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעיף יב: **לה** ה שם ע"ע בהג"ה: **לו** ו מי"י שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ב: **לז** ז ח ט מי"י שם הלכה ב ג טור ש"ע שם סעיף ח:

---

[6] וכ"כ ג"כ גי' הרמב"ם ז"ל. [7] עי' לקמן דף ל"ב ע"א דמתני רבינו יוס תומרים כיון דדגא כתרגא היא הלכתא מוחיה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com